Literatūras un grāmatniecības padomes sēde

2026. gada 16. oktobrī
attālināti, ar balsojumu e-pastā

Piedalās: R. Punka, L. Buševica, I. Bodnarjuka-Mrazauskas, A. Ērglis, A. Jundze, D. Sparāne-Freimane, S. Tretjakova, S. Kušnere, I. Kolmane, M. Treile, E. Eglāja-Kristsone, V. Kilbloka, V. Ernštreits, S. Timofejevs
Pieaicināta: SIA "Starptautiskā Rakstnieku un tulkotāju māja" valdes locekle I. Balode

Darba kārtība:
Kandidāta izvirzīšana Izcilības balvai kultūrā 2026.gadā

M. Treile no Latvijas Nacionālās bibliotēkas puses rosina Grāmatniecības un literatūras padomei apsvērt iespēju Izcilības balvai kultūrā izvirzīt izstādi **"Tiesības uz bibliotēku"** un no tās idejām izaugušo **Rīgas manifestu "Tiesības uz lasīšanu"** (projekta komanda – Dagnija Baltiņa, Maija Treile, Pauls Daija, Krišs Salmanis un Anda Boluža). Abi ciklā "Latviešu grāmatai 500" tapušie projekti aktualizē lasīšanas, grāmatu un bibliotēku nozīmi mūsdienu sabiedrībā un nepieciešamību tās mērķtiecīgi stiprināt. Latvijā aizsāktā iniciatīva ir guvusi starptautisku rezonansi, ne tikai rosinot profesionāļu diskusijas, bet arī iedvesmojot līdzīgas iniciatīvas citviet Eiropā.

Rīgas manifestu M.Treile bija aicināta prezentēt Slovēnijas Grāmatu tirgū Ļubļanā, un Latvijas piemērs iedvesmoja Slovēnijas kolēģus izstrādāt savu Lasīšanas manifestu 21. gadsimtam, kas turpina gan Ļubļanas manifesta par padziļinātu lasīšanu, gan Rīgas manifesta idejas, īpaši nepieciešamību stiprināt lasīšanu nacionālajā valodā. Kopā ar Mihu Kovaču, vienu no Ļubļanas manifesta autoriem, esam sagatavojuši rakstu par lasīšanas manifestu nozīmi, kas tiks publicēts nākamajā žurnāla "Domuzīme" numurā (tas tiks publicēts arī Slovēnijā). Izstādes un manifesta idejas prezentētas arī citos starptautiskos profesionālajos forumos. Par Rīgas manifestu rakstījis *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, un informācija par to izplatīta Eiropas nozīmīgākajos bibliotēku un lasīšanas veicināšanas profesionālajos tīklos, tostarp *EURead*, EBLIDA un CENL.

Šogad izstāde "Tiesības uz bibliotēku" saņēma Latvijas Muzeju biedrības Gada balvu muzeju izglītojošajā darbā. Žūrijas vērtējumā īpaši izcelta arī projekta starptautiskā rezonanse:
"Augstvērtīga izstāde ar nozīmīgu sociālo un izglītojošo ietekmi, kas izvirza mūsdienu sabiedrībai aktuālus jautājumus par lasīšanas un bibliotēku nozīmi kā vēstures, tā socioloģijas kontekstā. Pārliecinoši īstenotais projekts ar daudzveidīgiem paņēmieniem rosina interesi un paplašina izpratni par lasīšanas fenomenu, kā arī rada nozīmīgu starptautisku rezonansi."

L. Buševica rosina apsvērt virzīt Izcilības balvai kultūrā Latvijas Nacionālās bibliotēkas īstenoto "Latviešu grāmatai 500" programmu kopumā, kura nozīmīga daļa ir M. Treiles virzītais priekšlikums. Tā kā programmas kulminācija bija 2025.gadā un šis gads izcēlās ar visplašāko programmas klāstu gan Latvijā, gan ārvalstīs (balvas kritērijs – izcils un starptautiska mēroga veikums kultūrā pēdējo divu gadu laikā), šī būtu iespēja pieteikt Latvijas Nacionālās bibliotēkas veikumu kopumā, liekot akcentu un programmas starptautisko sadaļu un tās rezonansi.

Padomes locekļi tiek aicināti izteikt viedokli e-pastā līdz 16.oktobrim.

Padomes locekļi – R. Punka, L. Buševica, V. Ernštreits, S. Tretjakova, A. Jundze izsaka atbalstu Latvijas Nacionālās bibliotēkas programmas “Latviešu grāmatai 500” virzīšanai Izcilības balvai kultūrā 2026.gadā. Tā kā līdz 16. oktobrim nav saņemti iebildumi no citiem padomes locekļiem, jautājumu uzskata par saskaņotu. Tādējādi minētais pieteikums tiks sagatavots iesniegšanai no Literatūras un grāmatniecības padomes. Vienojas, ka pieteikumu izstrādās M. Treile līdz 22.oktobrim.

Padomes priekšsēdētāja	(*paraksts)	R. Punka
Protokolēja	(*paraksts)	L. Buševica

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS ELEKTRONISKI AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU